

*“Şeffaf ve Rekabetçi
Bir Doğalgaz
Piyasası Oluşturma
Yolunda Çözüm
Önerileri”*

Nusret Cömert

Yönetim Kurulu Başkanı

PETFORM Hakkında

2000 yılında kurulan PETFORM, geçtiğimiz 9 yılda tüm enerji mevzuatı değişikliklerinde (Doğalgaz Piyasası Kanunu, Petrol Piyasası Kanunu, Türk Petrol Kanunu...) özel sektör ile kamu kurumları arasında kilit rol oynamıştır.

PETFORM üyelerinin 2 ana faaliyet alanı:

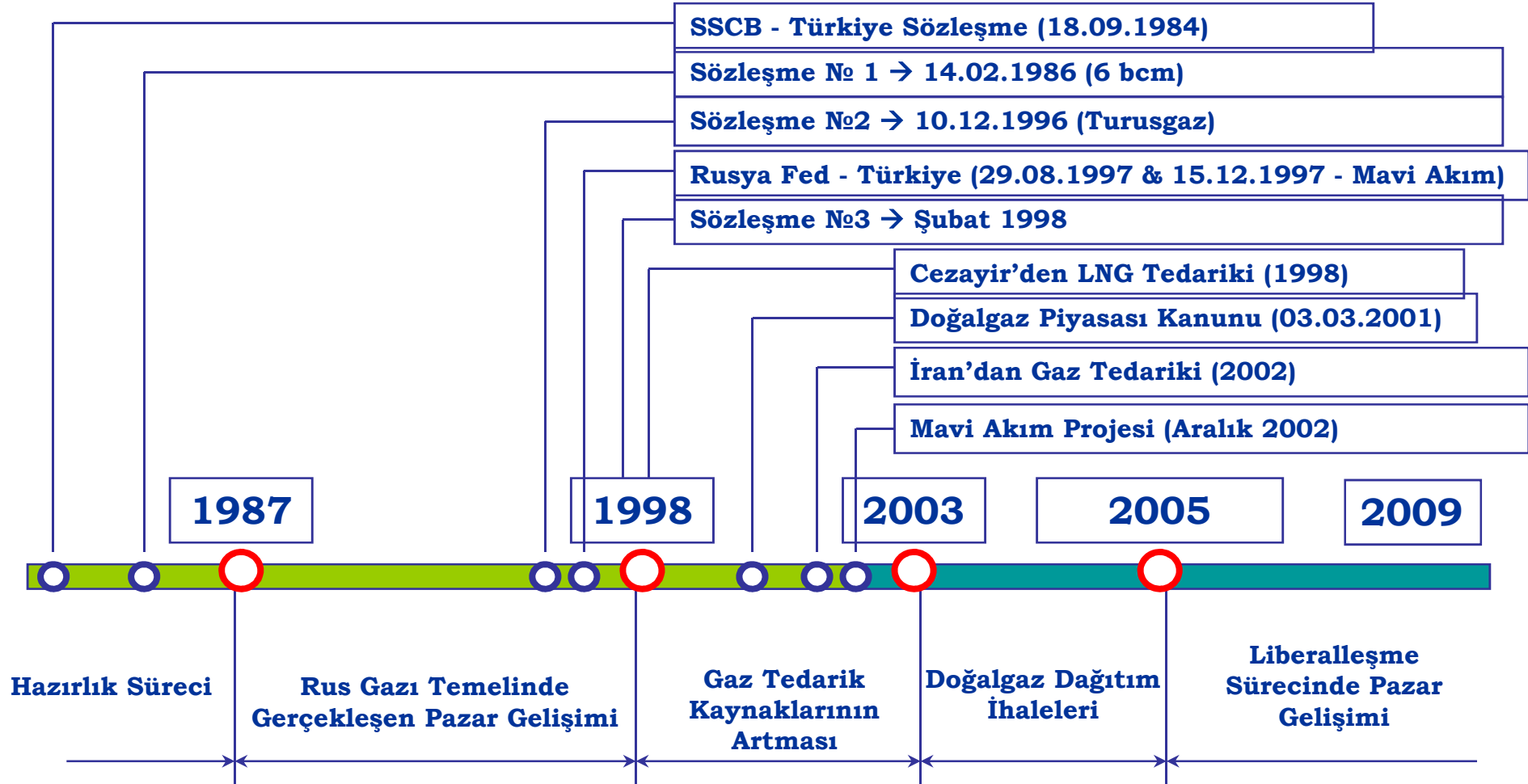
- Petrol ve doğalgaz arama – üretimi**
- Doğalgaz ithalat ve toptan satışı**

PETFORM Üyesi 36 Enerji Şirketi

- **AKENERJİ**
- **AKSA**
- **ALADDIN MIDDLE EAST**
- **ARGM**
- **ATTILA DOĞAN İNŞAAT**
- **AVRASYA GAZ**
- **AYGAZ DOĞALGAZ**
- **BOSPHORUSGAZ**
- **BP**
- **ÇALIK ENERJİ**
- **EDISON**
- **EGEGAZ**
- **ENERCO ENERJİ**
- **ENERGY OPERATIONS TURKEY**
- **ENERJİSA**
- **ENI**
- **E.ON RUHRGAS**
- **EWE ENERJİ**
- **GENEL ENERJİ**
- **GÜNEY YILDIZI PETROL**
- **IBS RESEARCH**
- **N.V.TURKSE PERENCO**
- **OMV**
- **OPALİT**
- **PALMET**
- **PEMI**
- **PETOIL**
- **PETROL OFİSİ**
- **SHELL ENERJİ**
- **STATOILHYDRO**
- **TEKFEN**
- **THRACE BASIN**
- **TOTAL**
- **TURCAS**
- **TURUSGAZ**
- **ZORLU ENERJİ**

Türkiye Doğalgaz Piyasasının Gelişimi

2005 - 2009

- 2005 Kasım - Kontrat Devri İhalesinin Yapılması
- 2006 Aralık - İhale Sonuçlarının Duyurulması
- 2007 Aralık - İlk Özel İthalatçı Şirketin Piyasaya Girişi
- 2009 Ocak - İkinci Özel İthalatçı Şirketin Piyasaya Girişi
- 2009 Nisan - Diğer İki Özel İthalatçı Şirketin Piyasaya Girişi
- 2009 Mayıs - LNG İthalatçısı Şirketin Piyasaya Girişi
- 2009 Haz/Tem - Toptan Satış Şirketlerinin Piyasaya Girişi

4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu

Kanunun temel amacı, Avrupa Topluluğu'na uyum çerçevesinde doğalgazın kaliteli, sürekli, ucuz ve rekabete dayalı esaslar çerçevesinde tüketicilerin kullanımına sunulması için

- ***SERBEST***
- ***ŞEFFAF***
- ***REKABETÇİ***

bir doğalgaz piyasasının oluşturulmasıdır.

Kanunda Öngörülen Yöntemler

- 1. BOTAŞ'ın pazar payının gaz devri programlarıyla 2009 yılına kadar %20'ye düşürülmesi ve LNG ithalatı haricinde yeni doğalgaz alım sözleşmesi yapmaması**
- 2. BOTAŞ'ın her yıl devretmesi gereken miktarın, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte alım taahhüdünde bulunulan toplam doğalgaz miktarının en az %10'u olması**
- 3. Herhangi bir tedarikçinin pazar payının %20'yi geçmeyecek şekilde sınırlandırılması**

Kanunda Öngörülen Yöntemler

- 4. BOTAŞ'ın iletim, depolama ve ticaret faaliyetlerinin değişik tüzel kişilikler vasıtasıyla yürütülmesine imkan sağlayacak şekilde ayrıştırılması**
- 5. Şehir içi dağıtımının EPDK tarafından yapılacak ihaleler sonucu kazanan özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi**

Gerçekleşen Uygulamalar

- **Birinci Kontrat Devri İhalesi neticesinde 4 özel şirketin piyasaya girmesi**
- **Şehir içi dağıtım alanında 56 dağıtım bölgesinin özelleştirilmesi**
- **Spot LNG ithalatının başlaması**
- **Sınırlı sayıda toptan satış şirketinin faaliyete başlaması**

Gerçekleşmeyen Uygulamalar

- **BOTAŞ'ın pazar payının kanunda öngörülen %20'lik düzeye inmemesi**
- **BOTAŞ'ın kanun hükümlerine rağmen kontrat devri ihalelerini sürdürmemesi**
- **BOTAŞ'ın kanunda öngörülen devirleri yapmadığından etkin bir toptan satış segmenti ve özel sektör/kamu sektörü dengesinin oluşturulamaması**
- **2009 yılında olmamıza rağmen BOTAŞ'ın iletim, depolama ve ticaret olarak farklı tüzel kişiliklere göre yeniden yapılandırılmaması**

Piyasadaki Temel Sorunlar

1. BOTAŞ'ın hakim durumunun devam etmesinin piyasaya yeni giren oyuncular üzerinde baskı oluşturması

2. BOTAŞ'ın iletim, depolama ve ticaret faaliyetlerinin farklı tüzel kişiliklere ayrıştırılmaması nedeniyle tüm oyunculara eşit koşulların sağlanacağı bir piyasa yapısının oluşmaması

3. BOTAŞ'ın şeffaflığını azaltması

4. Çapraz sübvansiyonların devam etmesi ve Maliyet Bazlı Fiyatlandırma (MBF) Mekanizması'nın gereken şekilde uygulanmaması

PETFORM'un Çözüm Önerileri

1. BOTAŞ'ın 2010 yılı içerisinde iletim, depolama ve ticaret faaliyetleri için farklı tüzel kişiliklere ayrıştırılması

2. Kontrat Devri ve/veya Miktar Devri İhaleleri yoluyla BOTAŞ'ın pazar payının acilen indirilmesi ve kanunda yer alan ithalata ilişkin kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması yoluyla özel sektör payının arttırılması

3. Maliyet Bazlı Fiyatlandırma (MBF) Mekanizması'nın BOTAŞ'ın hakim durumu sona erinceye kadar YPK kararında belirtildiği şekilde aksaksız bir şekilde uygulanması

PETFORM'un Çözüm Önerileri

4. İletim ve referans satış tarifelerinin önceden belirlenmiş prensipler ve mekanizmalar çerçevesinde belirlenmesi ve ilan edilmesi

5. Arz güvenliği için yer altı deposu tesislerinin bir an önce inşa edilmesi için teşvik paketi hazırlanması ve piyasa oyuncularının depolama yükümlülüklerini karşılayacak yeterli kapasiteye ulaşıncaya kadar mevcut doğalgaz depolarından tüm ithalatçıların adil bir şekilde yararlanmasının sağlanması

6. Uygulamalarda BOTAŞ ile özel sektör kuruluşları arasında ayırım gözetilmemesi

PETFORM'un Çözüm Önerileri

7. ETKB tarafından '5 Yıllık Doğalgaz Arz-Talep Projeksiyonları' ile 'Doğalgaz Arz Güvenliği Raporları'nın; EPDK tarafından da her yıl 'Sektör Raporları'nın yayınlanması

8. Doğalgazın Türkiye üzerinden transit geçişine ilişkin olarak ayrımcılık gözetmeyen, şeffaf ve maliyetleri yansıtan objektif bir tarife mekanizmasının ve yatırımcılar açısından önem arz eden doğalgazın taşınmasına ilişkin bir yatırım programının en kısa zamanda ortaya konması

Teşekkürler

PETFORM

